

Aihe: Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe, ehdotus  
Muistutuksen jättäjä: Suomen uusiutuvat ry

## **Yleisesti**

Suomen uusiutuvat ry (ent. Suomen Tuulivoimayhdistys ry) kiittää mahdollisuudesta lausua Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe ehdotuksesta.

Suomen uusiutuvat ry pitää erittäin tärkeänä, että maakuntakaavat laaditaan mahdollistavana ja niissä osoitetaan runsaasti alueita uusiutuvan energian tuotantoa varten. On olennaista ymmärtää, että tuuli- ja aurinkovoimahankekehityksen yksityiskohtainen ja tarkempi valmistelu sekä harkinta mahdollisine ympäristövaikutusten arviointeineen (YVA) tapahtuu tarkemmin kuntatasolla ja kunnan kaavoituksessa. Lisäksi on huomioitava, että hankekehityksessä huomioidaan aina vaikutukset asutukseen ja luontoon erittäin tarkkaan. Toisin sanoen tarkemmalle suunnittelulle ja selvityksille pitää antaa tilaa hankkeiden edetessä kunnan kaavoituksessa ja mahdollisessa YVA-vaiheessa.

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksesta voimme myönteisesti todeta, että tuulivoima-alueet on otettu selvityksissä huomioon laajoina ja erikseen todetaan lopullisen alueen voivan sijoittua laajemmalle kuin maakuntakaavassa tunnistettu potentiaalinen alue. Sen ansiosta alueiden tarkempi rajaus voi muotoutua seuraavissa kaavavaiheissa tehtävien yksityiskohtaisempien hankekohtaisten selvitysten pohjalta, mikä osoittaa kaavavalmistelulta vahvaa ymmärrystä uusiutuvan energian kaavoituksesta. Kun tavoitteena on tuoda esiin Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalia, niin on ollut viisasta laatia maakuntakaavasta mahdollistava.

Kuitenkin Pohjois-Savon maakuntakaavassa seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen rajaksi on määritetty 7 voimalaa, joka on varsin alhainen. Suomen uusiutuvat ry pitää sopivana seudullisuuden rajana 10 voimalaa.

On hyvä huomata, että uusiutuvan energian asema lainsäädännössä on vähintään hieman erilainen nyt verrattuna maakuntakaavatyön käynnistysvaiheeseen.

Petteri Orpon hallituksen ohjelma pitää sisällään omat kirjauksensa itäisen Suomen tuulivoiman edistämisestä. Kesäkuussa 2024 julkaista puolustusministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön raportti ei niin sanotusti avannut kaikkia portteja ja esteitä, mutta edistystä aiheessa voidaan todeta tapahtuneen. Raportin ansio on, että se toteaa tuulivoimarakentamisen olevan itäisessä Suomessa mahdollista, teknisiä ratkaisuja löytyy aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamiseksi. Kannustamme myös Pohjois-Savon liittoa olemaan aktiivinen aiheessa, kun asiassa edetään kompensatiolain edistämiseen asti. Samalla kiitämme 7 tuulivoimapotentiaalisen alueen lisäämisestä kaavaehdotukseen, sillä se osoittaa aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamisen tärkeyttä.

Yleisten näkemysten päätteeksi muistutettakoon vielä, että uusiutuvan energian tuotanto on aina paikallista liiketoimintaa ja elinkeinonharjoittamista. Siksikin paikalliselle tarkemmalle selvitykselle kuntatason suunnittelussa pitää antaa tilaa kuten kaavaehdotus nyt tekee. Se osoittaa ymmärryksen ja arvostuksen paikallisille toimijoille, joiden mahdollisuuksia toteuttaa uusiutuvan energian tuotantoa omistamallaan maalla ei kannata kategorisesti rajoittaa, vaan löytää siihen tasapainoiset ja mahdollistavat ratkaisut, mikä tuo maakuntaan elinvoimaa vahvistavia investointeja, jotka synnyttävät uutta liiketoimintaa ja yritysten hankintaketjuja.

### **Seudullisesti merkittävän hankkeen koosta**

Pohjois-Savon maakuntakaavassa seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen rajaksi on määritelty 7 voimalaa. Tämä raja on varsin alhainen eikä kestä kriittistä tarkastelua. Se on tosiasiaa maakuntakaavoituksen yleisten suunnitteluperiaatteiden vastainen, sillä näin alhainen raja ei pitäydy strategisesti ohjaavalla tasolla vaan on varsin yksityiskohtaista ohjausta. Seudullisen merkittävän hankkeen koon kriteeri on perusteltua asettaa vähintään 10 tuulivoimalaan, ja mielellään sitä suuremmaksi.

Tämä linjaus ei myöskään kohtele tasapuolisesti maanomistajia, sillä se tulee merkittävällä tavalla linjaamaan ihmisten mahdollisuuksista elinkeinon harjoittamiseen (maanvuokratuotot uusiutuvasta energiasta, yritysten mahdollisuudet kehittää hankkeita) sellaisissa tilanteissa, joissa kunnassa olisi halukkuutta kaavoittaa hanke kyseiselle alueelle eikä tarkemmissa selvityksissä ole todettu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Vihreän siirtymän sosiaalisen kestävyuden, oikeudenmukaisen siirtymän ja paikallisen hyväksyttävyyden kannalta on parempi, että uusiutuvan energian mahdollistamat uudet elinkeinoharjoittamisen muodot tulevat tarjolle ja lähelle aiempaa

yrittöimintää. Parhaimmillaan se edistää uusiutuvan energian edistymisen vauhtia, kun jo olemassa olevat yritykset kehittävät toimintaansa energiamurroksen edetessä.

## **Tuulivoimapotentialista**

Maakuntakaavan valmistelussa on kiitettävästi tunnistettu tarve tuulivoimatuotannon kehittämiseksi. Maakunnan tuulivoimavoitteeksi on asetettu 15-20% primäärienergian nykyisestä tarpeesta eli 2 880 GWh. Prosenttiosuuden saavuttamista pidetään kaavaehdotuksessa haasteellisena tavoittoa, mikäli sähkönkulutus kasvaa merkittävästi.

Suomen uusiutuvat pitää 15-20% osuutta vaatimattomana tavoitteena, sillä nykyvoimaloiden tuotannolla 2 880 GWh tarkoittaa noin 115 tuulivoimalaa. Tavoite on vaatimaton etenkin siinä tilanteessa, että sähkönkulutus kasvaa, koska tuulivoima on tällä hetkellä edullisinta uutta energiantuotantoa ja yhdessä aurinkovoiman kanssa käytännössä ainoa tapa vastata kasvavaan energiankulutukseen.

Kaavaehdotuksessa kuvataan hyvin tarvetta osoittaa tuulivoimapotentialia paljon tavoitetta enemmän, mutta tavoitteen olisi syytä olla kunnianhimoisempi.

## **Tuulivoiman vaikutuksista**

Kaavaehdotuksen kartat tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksista on tehty kaavaprosessin siinä vaiheessa, jossa mukana oli vielä 25 tuulivoimapotentialista aluetta. Näin ollen ne eivät anna tarkkaa ja todellista kuvaa yhteisvaikutuksista ja ne tulisivatkin päivittää vastaamaan kaavaehdotuksen nykytilannetta.

Sosiaalisten vaikutusten arvioinnille oikea paikka olisi selvityksessä kaavaselostuksen sijaan. Monilla muillakin teemoilla on merkittäviä vaikutuksia, mutta ainoastaan tuulivoiman vaikutukset on nostettu kaavaselostukseen. Tämä antaa virheellisen kuvan tuulivoimasta erityisen haitallisena toimintana, sillä tuulivoiman vaikutukset ovat pääasiassa subjektiiviseen kokemukseen perustuvia. Esimerkiksi maiseman muuttumista ei voi sellaisenaan pitää haittana, sillä yksittäisen ihmisen mielestä muutos voi olla niin parempaan kuin huonompaankin suuntaan.

Kuntakaavoituksen yhteydessä tehtävillä melu- ja välkemallinuksilla asumisviihtyvyyteen vaikuttavat ääni- ja välkevaikutukset saadaan hyvinkin pieniksi ja ilman näitä mallinuksia ei vaikutuksia ole syytä arvioida. Yleispiirteinen ja pelkkään etäisyyteen perustuva arviointi ei ole hyödyllistä vaan voi herättää perusteettomia pelkoja. Tämän takia vaikutusarviointeja koskeva kohta sivulta 151 olisi hyvä poistaa kaavaehdotuksesta. Kunnan kaavoitus ja luvitus ympäristövaikutusten arviointeineen

on demokraattisena prosessina oikea paikka tuulivoiman sosiaalisten vaikutusten arviointiin.

Kunnioittaen,  
edunvalvontapäällikkö Kimmo Kyrölä  
Suomen uusiutuvat ry